

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

In qua præter Supplementum Formularum Fori extrajudicialis, accesserunt
quamplures Formulæ Fori contentiosi, necnon nonnullæ litteræ Pastorales
non minùs utiles, quàm necessariæ gubernium Ecclesiasticum
assumentibus, ab eodem Auctore annotationibus auctæ, sacræ paginæ
oraculis, & Sacr. ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1707

Index Materiarum, & Conclusionum, Quæ in Decisionibus continentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62423)

I N D E X

Materiarum, & Conclufionum, Quæ in De- cifionibus continentur.

A

Arbitrium.

Arbitrium regulatur à jure dec. 7. n. 1.

B

Beneficium, Beneficii valor, Beneficii collatio, Beneficii institutio, Beneficii fundatio, Beneficii jura.

Beneficium liberum, non potest ob Ordinario redigi in servitutem dec. 5. n. 17. Beneficii valor probatur per expressionem factam in præcedentibus Provisionibus, vel per confessionem partis. dec. 7. n. 4. Beneficia jurispatronatus non cadunt sub reservationibus Apostolicis. dec. 7. n. 13. & dec. 35. n. 20.

Beneficia sæcularia sæcularibus, regularia Regularibus conferenda sunt dec. 12. n. 1. Beneficia manualia non conferuntur in titulum, ibid. n. 2.

Beneficium sæculare per unionem factam Monasterio regularium, acquirit naturam Regularis, ibi. n. 3.

Beneficii vacatio non datur in manualibus ibi. n. 10.

In collatione Beneficiorum sola idoneitas est spectanda, non autem origo, ibi. n. 19.

Jus instituendi in beneficiis jurispatronatus spectat ad solum Episcopum dec. 22. n. 2.

Jus instituendi in fundatione Beneficii post Concil. Trid. reservari non potest inferiori Episcopi, nisi habeat jurisdictionem ordinariam, ibi. n. 4. & 8.

Beneficii fundator in limine foundationis potest apponere conditiones sibi bene visas, etiam juri communi contrarias, ibi. n. 3.

Fundationis Beneficii leges post actum erectionis perfectum amplius mutari, seu alterari non possunt, ibi. n. 9.

Episcopus si est fundator beneficii non potest sibi, & suis juspatronatus reservare, & auctorizzare, ibi.

Beneficia litigiosa, & jurispatronatus non conferuntur à Cardinali Indultario dec. 7. n. 12.

In Beneficio erecto cum conditione, quod Sedes Apostolica non se ingerat, cessat regula reservationis, dec. 35. n. 28.

In beneficio jurispatronatus mixto Papa conferre potest, quando vacatio contingit in turno Patroni Ecclesiastici, ibi. n. 19. Ultimus status in re Beneficiali attenditur ibi. n. 22.

Papa conferens Beneficium jure devoluto præsupponit jus presentandi ad alium spectare. dec. 35. n. 23.

Beneficii possessionem capiens propria auctoritate, cadit à jure suo dec. 10. n. 9.

Beneficium jurispatronatus annecti non potest Castro sine Episcopi licentia, ibi. n. 5.

Beneficii collatio ab ordinario facta sine præjudicio jurium partium nullum jus tribuit, sed præservat quatenus adsint dec. 9. n. 4.

Beneficium, quod est de mensa Monasterii, potest esse manuale, ibi. n. 6.

Jus, quod competit Rectori Beneficii, non potest in alium transferri in præjudicium successoris, sine Papæ beneplacito. dec. 44. n. 5.

Beneficia quæ debent conferri Clericis Patrimonialibus an, & quando conferri possint exteris habentibus in loco domicilium. dec. 42. per tot.

Beneficii est incapax laicus, ibi. n. 6.

Beneficium conferri potest Clerico extero, in defectu Clericorum Patrimonialium, ibi. n. 8.

C

Canonici, capitulum.

Canonici absentes à capitulo, uti singuli non habent jus eligendi. dec. 39. num. 2.

Canonici absentes non valent transmittere votum per schedulam, etiam admittente capitulo, ibi.

Canonici, qui possunt votare viva voce, non possunt votum dare per scripturam, ibi.

Canonici absentes legitime impediti, possunt constituere Procuratorem ad præstandum suffragium, non autem illud in scriptis transmittere, ibi. n. 3.

Ca-

Index Materiarum.

Canonici, & Beneficiati, tenentur ostendere Bullas suae provisionis dec. 46. n. 14.
 Consensus aliquorum de capitulo non officit cæteris, qui non interfuerunt, quando agitur de actu voluntario. dec. 37. n. 11.
 Dignitates in illis Ecclesiis in quibus vocem non habent in capitulo, non connumerantur inter capitulares, ibi. n. 13.
 Capitulum cum auctoritate Episc. condit statutum in his quæ respiciunt statum, & administrationem Ecclesiæ. dec. 51. n. 1.
 Et potest in eo adicere pœnam subtrahendo distributiones, ibi. n. 2. & 3.
Cardinalis.
 Cardinales ratione officii sunt perpetuò ad dicti Romanæ Curia, & si absunt delicta Pontificis, dicuntur in Urbe domicilium habere, dec. 34. n. 15.
Censura.
 Nemo præsumitur spernere censuras & illis sciētē se illaqueare velle dec. 12. n. 16.
Civis, Civitas.
 Civis nomine veniunt nati in Civitate, Suburbis, vicis, & districtu, dec. 49. n. 1.
 Civitatis nomine venit etiam Diœcesis, ibi. num. 4.
 Givēs per modum fictum, qui dicantur, ibi. num. 8.
 Nomen Senensis, seu Januensis, an, & quando includat illos, qui sunt de natione, ibi. n. 5. & 6.
Clausula.
 Clausula *ut prius*, operatur, ut nulla indulta dicatur novatio, nec facta mutatio, dec. 5. n. 11.
 Clausula *sine præjudicio jurium partium*, nullum jus tribuit; sed præservat quatenus adfit dec. 9. n. 4.
 Clausula *dummodò*, reddit gratiam conditionalem dec. 22. n. 10.
 Clausula *sublata*, & decretum irritans evanescent cum evanuit Privilegium dec. 24. n. 8.
 Clausula *dummodò remaneant centum ducati* pro rectore intelligitur de scutis monetæ currentis dec. 30. n. 1.
Clericus, Clericatus.
 Clericatus probatur testimonialibus ordinantis, dec. 7. n. 2.
 Clericus filius familia potest emancipari coram Judice Laico addit. post. dec. n. 1. pag. 527.
 Clericus filius fam. potest testari etiam si non habeat requisita Concilii Trident. ibi. n. 5. pag. 527.
 Clericus reassumens habitum in fraudem

judicii cœpti coram Judice laico, potest ab eodem Judice quoad bona constringi, & pœna pecuniaria mulctari, ibi. n. 6. & 11.
 Clerici, qui sunt admissi inter consiliarios Civitatis, si renuant interesse consiliis, debent ab Episcopo mulctari ad omnem requisitionem superioris laici, ibi. n. 12.
 Clerici delinquentes in materiis pertinentibus ad consilium debent ab Episcopo puniri, ibi. n. 13.
 Clerici conjugati non incedent notoriè in habitu Clericali renuentes interesse Concilii & suscipere munera Communitatis, mulctari possunt à Judice laico, ibi. n. 11.
Collegium.
 Collegium constitui potest absque Præfeco dec. 5. n. 7.
 Collegii requisita quæ sint. ibi.
 Collegii jus, seu Universitatis remanet in his, qui super sunt, vel præsentēs sunt. dec. 18. n. 2.
 Collegium seu Universitas, debet explorare suos actus collegiativè, quamvis non agatur de vera electione. dec. 39. n. 5.
Concordia.
 Concordia confirmata à Papa ex certa scientia ligat successores. dec. 34. n. 7. & dec. 36. n. 2.
 Concordia fieri potest super quota, & modo solvendi decimas. d. dec. 36. n. 1.
Concurfus.
 Concurfus non requiritur in Parochialibus unitis Monasteriis. dec. 9. n. 9.
 Concurfus Parochialium coram examinadoribus non Synodalibus, est nullus. dec. 29. num. 1.
 Approbatus in concursu ab examinadoribus nulliter in Synodo electis quando dicatur validè provilus à Dataria ibi. n. 4. & 5.
 Concurfus exigitur in Parochialibus juris patronatus Ecclesiastici dec. 47. n. 1.
Confessio.
 Confessio partis præsertim emissa in iudicio est omnium probationum præstantior. dec. 10. n. 4. & dec. 12. n. 9. & dec. 37. n. 6.
 Probat naturam emphyteusis. dec. 26. n. 5.
 Confessio emissa ab eo, qui habet interesse nihil probat. dec. 43. n. 17.
Confraternitas.
 Confraternitas attentata antiquitate, & vilitatione Episcopi, præsumitur erecta auctoritate Ordinarii. dec. 35. n. 1.
 Confraternitas præsumitur Ecclesiastica, quando habet Ecclesiam. ibi. n. 2. Et

Decisionum.

Et quando omnes Sacerdotes ibi indifferenter celebrant . ibi . n . 3 .
 Et habet Campanile cum Campana . ib . & n . 4 .
 Et quando Episcopus deputat , & removet Officiales . ibi . n . 4 .
 Vel illam visitavit absque contradictione . ibid .
 Confraternitas laicalis potest absque solemnitate alienare res suas . ibi . n . 5 .
 Confraternitas si in alienatione bonorum adhibuit beneplacitum Episcopi , vel Sedis Apost . dicitur Ecclesiastica . ibi . n . 6 .
 Vel quando lites activè , & passivè , fuerunt introductæ , & decisæ à Tribunali Ecclesiastico , ibi . n . 8 .
 Item quando solvit decimas Papales .
 Confraternitas , quod sit laicalis probat enunciatiua Episcopi emissâ in institutione præsentati ab eadem . ibi . n . 11 .
 Item enunciatiua Papæ in Bulla provisionis . ibi . n . 12 .
 Confraternitas in dubio potius præsumitur laicalis , quam Ecclesiastica . ibi . n . 13 .
 Solvens collectas communitalis præsumitur laicalis . ibi . n . 15 .
 Confraternitas erecta auctoritate Ordinarii , subest illius jurisdictioni . dec . 42 . n . 1 .
 Confraternitas si dissolvatur illius bona , & suppellectilia , an dicantur vacantia , vel potius confratres , vel Ordinarius valeant de illis disponere . dec . 24 . per tot .
Congrua
 Congrua scutorum centum à Concilio Trid . reservata Rectoribus Parochialium , intelligitur de moneta illius loci , ubi est Parochia , dec . 30 . n . 1 . & 6 .
 Parochus , qui consensit Pensioni censetur contentus de congrua , ibi . n . 3 .
Conjectura
 Conjecturæ quæ ab aliis suffocantur nullius momenti sunt dec . 35 . n . 17 .
Constitutio
 Constitutio , quæ nunquam habuit effectum , nullam vim legis acquirit dec . 12 . n . 14 . 15 . & 18 .
 Constitutiones Regularium à Papa confirmatæ , derogant prioribus . i . n . 17 .
 Constitutiones laudabiles Ecclesiæ servandæ sunt dec . 37 . n . 1 .
 Constitutio posterior , non derogat priori nisi cum prima sit incompatibilis dec . 40 . n . 7 . vel nisi expense dicatur . ibi . n . 26 .
 Constitutio Synodalis facit jus quoad omnes Diæcesanos , & tollit contrariam consuetudinem . dsc . 43 . n . 9 . & d . 49 . n . 1 .
 Constitutiones Synodales juratæ in rece-

ptione capitularium , non possunt reïci prætextu in observantiæ , ibi . n . 11 .
 Confirmatæ à Papa non admittunt observantiam contrariam . d . dec . 46 . n . 9 .
Consuetudo
 Consuetudo etiam interpretativa , quando est contra juris dispositionem debet esse legitime præscripta . dec . 23 . n . 3 .
 Renunciatio facta consuetudini , & præscriptioni longissimi temporis , non comprehendit immemorabilem . dec . 34 . n . 10 .
 Consuetudo immemorabilis habet vim legis , & statuti . ibi . n . 16 .
 Consuetudo non extenditur de loco ad locum , nec de causa ad causam dec . 37 . n . 4 . & dec . 39 . n . 7 .
 Consuetudo ubi adest , superfluum est statutum concedere . i . n . 6 .
 Consuetudo admittendi vota absentium in scriptis non est legitima . d . dec . 39 . n . 6 .
 Non inducitur ex unico actu , sed ex pluribus & diuturnitate temporis . ibi . n . 8 .
 Consuetudo in qualibet materia , probari debet in suo casu præciso . dec . 43 . n . 8 .
 Consuetudo exemptionis , non probatur probationibus æquivocis ibi . n . 14 .
 Consuetudo imemorabilis exigit probationes concludentes dec . 47 . n . 2 .
 Consuetudo immemorabilis non tollitur per Concil . Trid . dec . 47 . n . 3 .
 Consuetudo subministrandi paramenta est servanda . dec . 37 . n . 12 .
 Consuetudini immemorabili non censetur à Papa derogatum . dec . 12 . n . 13 .
Curata , curatus
 Curatus , sive Parochus in administratione Sacramentorum , perceptione oblationum , & funeralium habet juris assistentiam . dec . 5 . n . 1 .
 Curati plures in solidum possunt esse in eadem Ecclesia . ibi . n . 2 .
 Curati plures ejusdem Ecclesiæ quomodo , & quando dicantur veri Parochi , & constituent Collegium . ibi à n . 3 . ad 9 .
 Curatus perpetuus habet exercitium curæ privativè etiam quoad illum , qui habet curam habitalem . ibi . n . 10 .
 Curatus , sive Vicarius perpetuus , habet curæ exercitium auctoritate juris . ibi .
 Curatos amovibiles deputant Monachi S . Benedicti in Ecclesiis Parochialibus unitis eorum Monasteriis dec . 12 . n . 5 .

D

Decima .

Decimæ non præscribuntur , nisi concurrat immemorabilis , vel saltem qua-

quadragenaria cum titulo . dec. 36. n. 5.
Sed si agitur de reducenda quota, vel specie, suffragatur quadragenaria . ibi.
Coloni exemptorum non tenentur solvere Decimas, quando privilegium est reale, addit. post dec. n. 3. 527.

Declaratio.

Declaratio voluntatis Testatoris facta confessorio, cui fuerat communicata, probat, si fiat cum iuramento . dec. 6. num. 1.
Declaratio Mulieris erronea ex falso supposito emanata, nec ipsi, nec aliis causam ab ea habentibus præjudicat . dec. 26. n. 10.

Decreta Sac. Congregationum.

Decreta Sac. Congregat. sunt reverenter amplectenda . dec. 27. n. 3.
Decreta Sac. Congr. loquentia indefinitè de Regularibus, compræhendunt Regulares etiam Germaniæ . dec. 28. n. 1.
Decreta Sac. Congreg. Concilii generaliter loquentia compræhendunt omnes casus, qui sub eadem ratione continentur, quia habent vim legis Concilii . dec. 30. n. 5.

Dictio.

Dictio *imò* est correctiva præcedentium dec. 6. n. 3.
Dictio *proinde* designat causam ex qua Papæ motus fuit ad concedendum . dec. 24. n. 11.
Dictio *propterea* idem significat . ibi. n. 12.
Dictio *aut alias* est repetitiva similium . dec. 34. n. 10.

Dismembratio.

Dismembratio Parochiæ fieri non potest sine iusta causa . dec. 8. n. 1.
Dismembratio conceditur ob distantiam, si imminet periculum Animarum . ibi. n. 2.
Dismembratio non solet concedi, quando aliunde potest provideri Parochianis, ibi. num. 3.
Dismembratio non conceditur, quando per Cappellanum in alia Ecclesia Sacramenta Parochianis ministrari possunt, ibi.
Dismembratio tanquam odiosa est concludenter probanda dec. 40. n. 26. & 27.

Domicilium.

Domicilium ex quibus quis dicatur habere dec. 48. n. 2. 3. 4. & 5.

Dominium.

Dominium rei Emphyteuticæ, ad effectum recognitionis in Dominum probatur præsumptionibus . dec. 21. n. 1.

E

Ecclesia.

Ecclesiæ duæ Cathedralis æquè principaliter unitæ respectu Episcopi repu-

tantur una Diocesis dec. 2. n. 3. & dec. 4. num. 1.

Una Ecclesia potest pluribus independentibus subesse diversis respectibus dec. 5. n. 18.
Ecclesia Parochialis potest erigi in Collegiatam, & cura remanere penes eum, qui prius illam antea habebat . n. 14.

Ecclesiæ non præjudicat negligentia Rectoris dec. 21. n. 8.

Ecclesia Collegiata erecta in Cathedralem efficitur novum corpus cum novo capite, dec. 25. n. 1.

Ecclesia Cathedralis cum Episcopo facit unum corpus, quemadmodum Vir, & Uxor, ibi. num. 2. & 3.

Ecclesia inferior Collegiata, aut Conventualis, & si erigatur in Cathedralem, ipso facto fit exempta à jurisdictione Prælati Episcopi inferioris, ibi. n. 4. & 5.

Onus reparandi Ecclesiam involvit expensas pro paramentis, & luminariis . dec. 37. num. 1.

In Ecclesiæ reparatione servanda est consuetudo, ibi. n. 3.

Contributio pro reparatione Ecclesiæ Cathedralis quomodo sit faciendâ . ibi. n. 8. & 9.

Ecclesiæ exempta si de una ad aliam Diocesim auctoritate Papæ transferatur, retinet exemptionem . dec. 40. n. 8.

Ecclesiæ exemptio efficit, ut non dicatur de Diocesi, non autem, quod non sit in Diocesi, ibi. n. 13.

Ecclesiæ omnes præsumuntur Sæculares, & non Regulares, ibi. n. 34.

Ecclesiæ exemptæ in quibus deserviunt Presbyteri Sæculares possunt visitari ab Episcopo, quoad omnia iure delegato, ibi. n. 36.

Emphyteusis.

Bona Emphyteutica redacta ad instar allodialium, comprehensa intelliguntur sub Universali hæredis institutione dec. 26. num. 1. & 9.

Emphyteusis Ecclesiæ quando dicatur hæreditaria, ibi. 2. & 3. 7. & 8.

Emphyteusis hæreditaria, est renovanda proximioribus quando non adest hæres institutus, ibi. d. n. 9.

Bona Emphyteutica redacta ad instar allodialium, possunt transire in manus mortuas, ibi. num. 13.

Emphyteusis Ecclesiæ potest transire in manus mortuas, accedente consensu ipsius Ecclesiæ, ibi. n. 14.

Hæres ultimi Emphyteutæ si possidet non possessione privandus, ubi casus devolutionis non est clarus, dec. 34. n. 3.

Decisionum.

Solitus renovandi Emphyteusim probatur enuntiativis Dominis directi emissis in Instrumentis Investiturarum, ibi. n. 6.

Solitus renovandi importat necessitatem coactivam, ibid.

Solitus renovandi probatur concordia Antecessori. ibi. num. 7.

Dominus directus renovare adstrictus, proximioribus non instantibus, potest extraneum investire, ibi. n. 9.

Renovatio investituræ non debetur, quando res devolvitur ob commissum Emphyteutæ, ibi. n. 10.

Bona Emphyteutica Status Urbini, renovantur hæredibus ultimi investiti vigore Brevis Urbani VIII. ibi. n. 14.

Monasterium constructum in fundo Emphyteutico non cedit solo dec. 13. n. 3.

Enunciativa.

Enunciativæ Instrumentorum antiquorum probant jus nominandi. dec. 9. n. 2.

Enunciativæ junctæ cum facto positivo probant. dec. 35. n. 10.

Enunciativis Ordinariorum emissis in Visitatione multum defertur, ibi. n. 11.

Enunciativæ, & Confessiones Episcopi, ut præjudicent Successoribus, debent esse certæ, nec ad aliud referibiles de. 43. n. 16.

Episcopus.

Episcopus duarum Cathedralium æquè principaliter unitarum, unum tantum Vicarium Generalem tenetur habere dec. 1. n. 2. & dec. 3. n. 1.

Imò nullum cogitur retinere, ibid. n. 2.

Potest Clericos reos unius Diœcesis transmitti ad carceres alterius Diœcesis, in qua residet, ibid. dec. 1. n. 4. dec. 3. n. 3.

Tenetur pœnas, & multas delinquentium applicare locis piis Diœcesis delicti dec. 2. n. 3. & dec. 3. n. 7.

Potest in quacunque parte Diœcesis sibi bene visa Tribunal erigere dec. 3. n. 3.

Potest exercere Pontificalia suo arbitrio prius in una, quàm in altera dec. 3. n. 4. & dec. 4. n. 5.

Non tenetur distinctos Examinatores Synodales pro unaquaque deputare, nisi deputari consueverint d. dec. 3. n. 5. & d. dec. 4. num. 6.

Debet pro unaquaque deputare Canonicum Pœnitentiarium. d. dec. 3. n. 5.

Tenetur deputare Vicarium Generalem in Diœcesi, in qua non residet, quando à suo Tribunali valdè distat adnot. ad de. 4. n. 1.

Episcopus si est Fundator Beneficii, non potest sibi, & suis jus patronatus reservare,

& auctorizare. dec. 22. n. 9.

Episcopus visitat Cathedralium non obstantibus privilegiis, & consuetudine immemorabili. dec. 23. n. 2.

Episcopi negligentia, non præjudicat Ecclesiæ, neque Successori d. dec. 23. n. 2.

Episcopo ex sola juris assententia conceditur manutentio pro exercitio jurisdictionis, ibi. num. 4.

Episcopus dicitur contrahere spirituale conjugium cum Ecclesia Cathedrali, dec. 25. n. 6. & 7.

Episcopus tanquam exequutor piarum dispositionum exequitur legata Missarum relicta Fratribus Minoribus S. Francisci incapacibus. dec. 33. n. 6.

Episcopus est caput Capituli. dec. 37. n. 5.

Episcopus non potest statuere contra jus, neque contra laudabiles Constitutiones sue Ecclesiæ. dec. 37. num. 9.

Episcopus in Regulares exercentes curam animarum utitur jurisdictione ordinaria dec. 40. n. 20. 21. & 22.

Episcopus in sua Diœcesi habet mixtum, & merum imperium in suos subditos. dec. 43. num. 1.

Et procedit contra Capitulares in causis criminalibus sine Adjunctis, quando Capitulum non est exemptum, ibi. n. 2.

Et ex longa observantia, potest præscribere jurisdictionem privativam contra privilegium exemptionis, ibi. n. 20.

Episcopus tenetur ostendere Capitulo Bullas suæ provisionis dec. 46. n. 13.

Error.

Error debet probari per claras probationes dec. 34. num. 8.

Error frustra allegatur, quando datur possibilitas causæ in contrarium dec. 35. n. 21.

Examinatores Synodales.

Electio Examinatorum Synodaliū facta in Synodo sub nomine officii, vel Dignitatis est nulla. dec. 29. n. 2.

Quid si eligantur cum aliqua circumstantia, quæ illos reddat certos. ibid. n. 3.

Exemptio.

Exemptio restricta ad Ecclesiam, & Clericos, non compræhendit populum. dec. 20. num. 28.

Ecclesia dependens ab alia Ecclesia exempta, non efficitur exempta, quia exempto capite, non præsumuntur exempta membra, ibi. num. 35.

Vide in verbo *Ecclesia*, & in verbo *Jurisdictio*.

Exemptio à jurisdictione Episcopi est plenè pro-

probanda . dec. 43. n. 3.
Est odiosa , & facile contrariis probationibus eliditur . ibi. n. 18.

Exequutor .

Exequutor litterarum Apostolicarum , non potest immutare formam sibi præscriptam , & certis modis limitatam , non obstante consensu obtinentis . dec. 5. n. 15. & 16.

Exequutores Testamentarii , non tenentur propriis sumptibus litem sustinere , sed hæreditatis . dec. 11. n. 1.

Expensæ .

Expensæ pro oneribus , & servitio Ecclesiæ Parochialis taxantur in scutis 30. dec. 30. num. 9.

F

Fundator .

Fundator Collegii in limine foundationis potest apponere conditiones juri communi contrarias dec. 38. n. 2.
Vide in verbo *Beneficium* .

G

Gratia .

Gratia concessa super inposito insubsistente , corrui ex defectu intentionis , dec. 43. n. 23.

I

Identitas .

Identitas personæ , quæ retinet pluracognomina , probatur per specificationem unius cognominis , donec probetur pluralitas personarum . dec. 48. n. 6.

Ignorantia .

Ignorantia excusat à contemptu , & à præna , dummodo non sit crassa , & supina . dec. 41. num. 3.

Indultum .

Indultum conferendi Cardinalis Titularis non comprehendit Beneficia litigiosa , neque Beneficia Jurispatronatus . dec. 7. n. 12.
Indulto Cardinalis Titularis non obstante Papa , Indultarium præveniendi , potest Beneficium conferre . ibi. n. 14.

Judex .

Judex Ecclesiasticus habitualiter est competens inter laicos litigantes , quorum causas potest judicare mediante partium prorogatione , vel consuetudine . dec. 25. n. 7.

Judex ordinarius dici nequit , qui habet jurisdictionem limitatam ad certas causas , & actus particulares . dec. 22. n. 8.

Jurisdictio .

Jurisdictio plenariè concessa in limine foundationis , Rectori Collegii , censetur data privativè . dec. 38. n. 2.

Abbas Farfensis habet jurisdictionem quasi Episcopalem . dec. 40. n. 1.

Verbum *Superioritas* comprehendit jurisdictionem , ibi. n. 11.

Una persona , quæ duplicem personam gerit , potest diverso jure esse exempta , & subjecta d. dec. 40. n. 18.

Episcopus in Regularibus exercentes curam animarum utitur jurisdictione ordinaria , ibi. n. 20. 21. & 22.

Jurisdictio Abbatis Commendatarii in Ecclesia Sæcularizzata est eadem quæ erat , quando fuit Regularis , ibi. n. 29.

Episcopus dicitur uti jurisdictione delegata , quando Papa committit cum clausula - *Potestate Apostolica , auctoritate nostra , aut tanquam Delegatus* , ibi. d. num. 21.

Jurisdictio in delictis levibus , & ad simplicem correctionem , potest competere etiam capitulo . dec. 43. n. 7.

Juspatronatus .

Juspatronatus probant inscriptiones antiquæ in Lapide insculptæ . dec. 7. n. 5.

Item insignia familiæ pariter insculpta in pariete , & pavimento , ibi. n. 6.

Item Inscriptiones in libris Ecclesiæ , ibi. n. 7.

Item præsentationes continuatæ , & effectum sortitæ , ibi. n. 8. & dec. 9. n. 5. & dec. 51. n. 1.

Item enunciatiuæ antiquæ Ordinariorum , ibi. n. 9. & 10.

Item legata relicta Cappellæ uti de jure patronatus , ibi. n. 11.

Juspatronatus in dubio præsumitur erectum cum qualitate hæreditaria . dec. 10. n. 3.

Juspatronatus in Domino Castri præsumitur usurpatum . ibid. n. 6.

Juspatronatus non cadit sub reservatione regulæ 8. etiam si sit mixtum . dec. 35. n. 20.

Jus commune .

Nuncius Apostolicus , nec Legatus de Latere rescribit contra jus . dec. 37. n. 10.

L

Laudemium .

Laudemium non augetur si in re Emphyteutica fiant melioramenta . dec. 12. num. 3.

Laudemii solutio est facienda juxta loci consuetudinem , ibi. n. 6.

Laudemium debetur ex alienatione facta cum

Decisionum.

cum pacto redimendi. dec. 21. n. 4.
 Laudemium solvitur ab Emptore, ibi. n. 5.
 Pro laudemio datur actio personalis in re-
 scripta, ibi. n. 6.
 Emptor rei Emphyteuticae, qui se obliga-
 vit servare omnia contenta in Instru-
 mento sub obligatione Camerali, potest pro
 laudemio conveniri via executiva, ibi. n. 7.
 Dominus directus non cogitur alienationi
 consensum dare absque solutione laudem-
 mii. d. dec. 21. n. 3.

Legatum.

Legatum relictum Confraternitati dicitur
 pium, praesertim quando habet Ecclesiam
 annexam, dec. 6. n. 5.
 Legatum relictum causa studii dicitur pium,
 ibi.
 Legata relicta Fratribus Minoribus Sancti
 Francisci, an & quae sint valida, & ab
 eis recipi, & ab haerede solvi debeant dec.
 32. & dec. 33. per tot.
 Legatum Synodum pro infirmaria eisdem
 Fratribus relictum non debetur. dec. 33. n. 1.
 Legatum Missarum dicitur perpetuum et-
 tiam si haeres reperiat gravatus cum di-
 ctione *meus, ipse, infra scriptus* in add. post
 dec. n. 2. 527
 Legatum relictum Civibus intelligitur de
 Civibus Patriae Testatoris. dec. 49. n. 2.
 Legatum relictum habitantibus in Civitate
 censentur exclusi Districtuales, ibi. n. 3.
 Legatarius, qui neglexit jus suum, non pra-
 judicat futuris venientibus ex persona
 propria, ibi. n. 9.
 Legatum relictum Puellis Senensibus, an
 includat Provinciales, ibi. n. 5. & 6.

Laeso.

Laeso est fundamentum restitutionis in in-
 tegrum. dec. 20. n. 1. & dec. 22. n. 1.

Lex.

Lex praescripta in limine foundationis Col-
 legii cum approbatione Papae est observan-
 da tanquam Lex Papalis. dec. 38. n. 1.
 Interpretatio legis ea capienda est per
 quam repellitur. dec. 40. n. 24.
 Legis interpretatio, quae habet contra se
 juris assistentiam reiicitur. dec. 43. n. 12.

M

Manutentio.

Manutentio datur gratiose subrogato
 in juribus colligantis docto de re-
 quisitis. dec. 10. n. 1.
 Manutentio conceditur possidenti legiti-
 mo, titulo, ibi. n. 7.
 Manutentio conceditur Episcopo in exer-

citio jurisdictionis ex sola juris assistentia.
 dec. 23. n. 4.

Manutentio datur ei qui docet de anteriori
 possessione. dec. 34. n. 1.

Exceptiones, quae respiciunt petitorium,
 manutentione non retardant, ibi. n. 13.

Qui habet possessionem titulatam facilius
 obtinet manutentionem. dec. 46. n. 11.
 12. & 16.

Manutentio non datur, quando constat de
 malo jure possidentis. ibi.

Melioramenta.

Melioramenta facta in re Sacra, & Reli-
 giosa non cedunt solo. dec. 13. n. 9.

Melioramenta non augent laudemium. dec.
 13. n. 3.

Monasterium constructum auctoritate Or-
 dinaria in fundo Emphyteutico non ce-
 dit solo. ibi.

N

Nominatio, Praesentatio.

Nominatio, & Praesentationes in
 antiquis praesumuntur effectuae,
 dummodo non constat de contrario. dec.
 9. n. 3.

Praesentatio facta per errorem contra le-
 gem foundationis non praesudicat dec. 10.
 n. 7.

Extinctio Dignitatis Abbatialis, non extin-
 guit jus nominandi ad Beneficium cui erat
 annexa. dec. 9. n. 7.

In votorum paritate gratificandus est no-
 minatus, qui majoribus qualitatibus est
 insignitus dec. 39. n. 9.

Praesentatus a medietate Patronorum, est
 instituendus si pro alia medietate obtinuit
 derogationem. ibi.

Patronus probabiliter ignorans qualitates
 foundationis, non cadit a jure suo si pra-
 sentat non idoneum. dec. 41. n. 2.

Et potest a prima praesentatione recedere,
 & alium idoneum praesentare. ibi. n. 5. & 6.

Notarius.

Notario attestanti de actis gestis absque ex-
 pressionem certae causae particularis, non
 creditur, nisi acta exhibeatur dec. 35. n. 16.

Ad excludendam falsitatem Notarii additio
 matricis, quae non est in exemplari, cen-
 setur apposita per errorem. dec. 39. n. 10.

O

Obligatio.

Obligatio Cameralis adimplendi om-
 nia contenta in Instrumento com-
 praehendit omnia, quae veniunt ex na-
 tura

Index Materiarum.

tura contractus . dec. 21. n. 7.
Observantia .
 Observantia æquivoca non relevat. dec. 23. n. 1.
 Observantia destruitur ex actibus contrariis. ibi.
 Observantia longi temporis declarat naturam Emphyteusis . dec. 26. n. 4.
 Observantia comprobatur exercitium jurisdictionis privativæ . dec. 38. n. 6.
 Et explicat naturam concessionis jurisdictionis in exemptos , dec. 40. nu. 30.
 Observantia debet esse circa tempus dispositionis ibi. n. 31. & dec. 49. n. 9.
 Observantiam non inducunt actus gesti sub falso supposito ibi. n. 32.
 In concursu actuum jurisdictionalium ad probandum observantiam , prævalent hi qui fuerunt gesti ab habente juris assistentiam . ibi. n. 33.
 Observantia præsumitur quod sit uniformis voluntati Testatoris . dec. 41. n. 4.
 Interpretatio legis seu Statuti , quæ oritur ex observantia , prævalet interpretationi juris dec. 46. n. 15.
 Observantia , quæ adversatur voluntati Testatoris non attenditur . dec. 49. n. 9.
 Observantia eliditur per unicum actum contrarium . ibi.

P

Papa .

Papa non censetur derogare consuetudini immemorabili , neque juri quæsito per aliam in præcedentem Constitutionem . dec. 12. n. 13.
 Papæ declarationi in dubio juris standum est . dec. 18. n. 1.
 Papæ scientia ubi requiritur certa , non sufficit probabilis & æquivoca . dec. 24. n. 5.
 Papa ubi manus apposuit , non potest inferior se ingerere . dec. 44. n. 11.

Præcedentia .

Præcedentia competit PP. Reformatis S. Francisci supra PP. Ord. S. Augustini . dec. 16. 17. 18. 19. & 20. per tot.
 Antiquioritas unius Conventus influit , & communicat præcedentiam omnibus aliis ejusdem Ordinis , Dist. dec. 16. n. 4. & dist. dec. 17. n. 7.

Præscriptio .

Præscriptio non datur in actibus facultativis dec. 4. n. 3.

Privilegium , Privilegiatus .

Privilegium exemptionis extinguitur per mutationem status Ecclesiæ . dec. 24. n. 3. & c.

Privilegium corrumpitur ex defectu intentionis Papæ . ibi.

Privilegium non dicitur obtentum titulo oneroso per solutionem factam componendæ . ibi. n. 6.

Privilegium obtentum etiam titulo oneroso , resolvitur si contingat extingui ex dispositione legis generalis . ibi.

Privilegium concessum Regularibus , evanescit illis sublatis , ibi. n. 9. & dec. 25. n. 9.

Privilegium exemptionis concessum Regularibus censetur elargitum à Papa ratione vitæ Religiosæ ; ceteræ autem causæ dicuntur occasionales . ibi. n. 13.

Privilegium præmium indicat causam finalem concessionis . ibid. n. 10.

Laicus privilegiatus , qui gaudet privilegio fori Ecclesiastici , non gaudet quoad pertinentia ad officia Communitatis in addit. post dec. n. 7. & 10. 528.

Item si renuat acceptare officia publica , subicitur multæ Judicis laici , dummodo juri , quod habet ad locum , non renunciet . ibi. n. 8. & 9.

In Generali derogatione privilegiorum , non venit privilegium , quod est insertum in corpore juris . dec. 40. n. 6.

Procurator .

Procurator sine speciali mandato , non potest confessionem aliquam emittere principali præjudicalem . dec. 46. n. 8.

Professio .

Professio emissa ante legitimam ætatem præscriptam à Concilio , est irrita , & nulla dec. 14. n. 1.

Monachus gestans per annum habitum indistinctum Religionis , & exercens actus spectantes ad professos , censetur tacite professionem nullam ratificare . ibi. n. 2.

Monachus si ex justa , & probabili causa ignoravit nullitatem suæ professionis expressæ , perseverando in Religione , non dicitur illam tacite ratificare , ibi. à n. 4. ad n. 4. ad n. 11.

Professio tacita nunquam potest induci quoties constat de animi aversione à Religione . ibi. n. 12.

Animi aversio à Religione probatur in eo , qui noluit Ordines suscipere . ibi.

Q

Quarta Funeralis .

Quarta funeralis debetur Parocho non solum de his , quæ cum funere deferuntur , sed de aliis , quæ intuitu sepulture tradita fuerunt Ecclesiæ tumulanti

Decisionum.

lanti in addit. post dec. n. 4. § 26.

Quindenium.

Quindenium debetur Domino directo, quando Emphyteusis transivit in manus mortuas, dec. 13. n. 1.
 Quindenium debetur juxta antiquum rei valorem, nulla habita ratione meliorum. ibi.
 Quindenium nihil est aliud, quam ipsum laudemium determinato tempore solvendum. ibi. n. 2.
 Utilius est habere pro emphyteusi quindenium quam laudemium. ibi. n. 8.

R

Regularis.

Regulari agenti pro nullitate suæ professionis, confito de bono jure, debentur sumptus litis. dec. 15. n. 1.
 Regularis pro nullitate suæ professionis, tenetur agere coram Superiore Monasterii, & Ordinario loci conjunctim etiam in casu, quo Religiose opponat, ibi in adnot. n. 2.
 Regulari volenti agere causam propriam, debentur expensæ à Religione, dummodo maneat in Claustris, & non habeat aliunde ibi. n. 3.
 Regulares Reformati Ord. S. Francisci, præcedunt in processibus PP. Augustinianis, dec. 16. per. tot.
 Regulares quicumque sint, sine indulto Apostolico præfici non possunt gubernio Ecclesiarum Parochialium, dec. 27. n. 2. & dec. 28. n. 1.
 Regulares Ordin. Min. S. Francisci non possunt retinere annuos redditus, neque legata perpetua cum onere Missarum. dec. 32. n. 3. & dec. 33. n. 4.
 Neque pro illis agere per se ipsos, neque per Syndicum, ibi. d. dec. 33. n. 5.
 Regulares omnes fuerunt olim Episcopis subiecti, fuerunt exempti tempore D. Greg. dcc. 40. n. 3. 4. & 5.
 Superiores Regularium, habent jurisdictionem correctionalem in Religiosos, quamvis jurisdictioni Episcoporum subdantur, ibi. n. 10.
 Regulares an, & quando præfici possint Ecclesiis Parochialibus ad exercendam curam Animarum, ibi. n. 14. 15. & 16.
 Regulares in iis quæ concernunt curam Animarum subjiuntur jurisdictioni Ordinariorum, ibi. n. 17. & 19.
 Regulares, qui non exercent Curam Animarum sed delinquant in ministrandis

Sacramentis subfunt jurisdictioni delegatæ Episcopi, ibi. n. 22.

Regula juris.

Fictio in casu ficto, operatur quantum veritas in casu vero Rot. dec. 13. n. 4.
 Fictio legis non admittitur ultra casus expressos, ibi. n. 6.
 Ubi militat eadem ratio, militare debet eadem juris dispositio, ibi. n. 5.
 Nemo debet cum aliena jactura locupletari, ibi. n. 7.
 Idem est non esse, & non apparere dec. 24. n. 7.
 De minimis non est curandum d. 35. n. 16.
 Inclusio unius, non est exclusio alterius dec. 37. n. 2.
 Subrogatum acquirit naturam illius in cuius locum subrogatur. dec. 40. n. 2.
 Exceptio est de compræhensis in regula, & intelligitur retentis terminis regulæ. dec. 40. n. 11.
 Exceptio est de regula, & limitat regulam, ibi. n. 24.
 Regula, quod de connexis idem est iudicium, non procedit in privilegiis præsertim exemptionis, ibi. n. 35.
 Referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus dec. 43. n. 13.
 Successor non subit pœnam pro culpa Antecessoris dec. 44. n. 2.
 Facultas data ad unam rem certam, non trahitur ad diversa, ibi. n. 6.
 Malafides resilit principio præscriptionis, ibi. n. 7.
 A diversis non fit illatio dec. 46. n. 10.
Resignatio, resignatarius.
 Resignatarius subrogatus à Papa in iuribus Resignantis, non tenetur docere de publicatione resignationis d. 7. n. 15.
 Resignationis publicatio facta in termino prorogato, censetur facta à principio, ibi. n. 16.
Rota.
 Rota suscipit reverenter Decreta Sac. Congr. dec. 12. n. 6. & dec. 27. n. 3.

S

Sententia.

Sententia à qua non fuit reclamatum, facit statum quo ad omnes donec sublata non remaneat, dec. 20. n. 10.

Sponsalia.

Sponsalia ex quibus dicantur probata, vel excussa. dec. 31.
 Sponsalia legitime contracta, dissolvuntur ortis diffidiis, & contumeliis inter Sponsos, ibi. n. 5.

Sta

Statutum.

Statutum, seu consuetudo Ecclesiae, quo seu qua disponitur, quod Præbendati in ingressu solvant certam summam pro cultu Ecclesiae, non sustinetur, nisi urgeat præcisa necessitas dec. 37. n. 7.
 Statutum sive Constitutio, recipit interpretationem passivam à jure communi, & observantia, dec. 46. n. 15.
 Statutum legitima auctoritate conditum, potest unum gravare, & alium eximere. dec. 51. n. 4.
 Statutum redolens pietatem, & diù observatum, non debet infringi, ibi. n. 5.
Subscriptio.
 Subscribens simpliciter scripturam, censetur approbare omnia in ea contenta dec. 6. n. 2.

T

Testator, Testatoris Voluntas.

Testatoris voluntas declarata ab eo cui fuit fiducialiter communicata, non dicitur captatoria, quia non est commissiva substantia dispositionis dec. 6. nu. 3. & 4.
 Testatoris voluntas commissiva in voluntatem tertii, est valida in relictis ad pias causas, ibi.
 Testatoris voluntas est pro lege servanda dec. 44. n. 1.
 In re accidentali, quæ non tangit substantiam, potest auctoritate Episcopi alterari, ibi. n. 4.
 Solum Papa commutat voluntatem Testatorum, ibi. n. 8.
 Episcopus voluntatem Testatoris commutat, ubi adest impossibilitas facti, ibi. n. 9. & 10.
Testis.
 Testes debent reddere rationem scientiæ, quando qualitas super qua deponunt aliter sciri non potest dec. 12. n. 10.
 Testes qui corroborantur scripturis magis probant, quam ceteri, ibi. n. 12.
 Testes de Universitate in casu Decimarum reputantur idonei dec. 36. n. 3.
 Testium depositiones interesse habentium nihil probant dec. 37. n. 4.
 Testes non admittuntur ubi probatio haberi potest per scripturas, ibi. & dec. 43. n. 15.
 Testes ne redarguantur de falso omnis fa-

vorabilis sumenda est interpretatio d. dec. 43. d. n. 15.
 Testes de Collegio, Universitate, Monasterio &c. An, & quando sint admittendi, dec. 46. n. 2. 3. & 4.
 Testes examinati ad perpetuam pendente lite nihil probant, ibi. n. 5.
 Testibus in concursu, magis deferendum est habentibus fomentum à consuetudine, & Constitutione Synodali, ibi. n. 7.
 Testes non probant immemorabilem, nisi deponant cum requisitis gloss. in cap. 1. de præscr. in 6. dec. 46. n. 3.

V

Verbum.

Verba possit, & valeat, An, & quando necessitatem inducant dec. 34. n. 15.
Vicarius Generalis.
 Vicarium Generalem Episcopus non cogitur habere. dec. 2. n. 2. & dec. 3. n. 2.
 Vicarii Generalis deputatio est actus facultativus in qua non datur præscriptio dec. 4. n. 3.
 Vicarium Generalem tenetur deputare Episcopus duarum Cathedralium unitarum, quando una ab alia valdè distat d. dec. 4. adnot. n. 1.
Visitatio.
 Visitatio nullo temporis decursu præscribitur. dec. 23. n. 3.
 Visitari potest ab Episcopo Ecclesia Cathedralis non obstantibus privilegiis, aut consuetudine immemorabili, ibi, & dec. 24. n. 1. & 4.
 Ordinarius visitat Ecclesias Regularium Curatas in is, quæ concernunt curam animarum. dec. 40. n. 12.
 Visitationes in concernentibus curam animarum fieri possunt cumulativè ab Episcopo, & Prælato loci exempti, ibi. n. 33.
Unio.
 Unio facta de omnibus bonis, & juribus universis comprehendit jus nominandi. dec. 9. n. 1. & 8.
 Unio ex quibus probetur, dec. 12. n. 4.
Universitas.
 Universitati non præjudicant actus particularium Civium dec. 36. n. 4.
 Universitas debet explere omnes actus collegiativè, dec. 39. n. 5.